

ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

«Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος» (Ἄπ. 1,10)

Περίοδος Δ' - Ἔτος ΚΒ'
Φλώρινα - ἀριθμ. φύλλου 1145²

Καθαρὰ Δευτέρα βράδυ
3 Μαρτίου 2014 (2005)

Συντάκτης (†) ἐπίσκοπος
Αὐγουστῖνος Ν. Καντιώτης

Περὶ μετανοίας

«Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός» (Ψαλμ. 13,3 = Ῥωμ. 3,12)

Σήμερα, ἀγαπητοί μου, εἶνε ἡ ἀρχὴ τῆς Μεγάλης Σαρακοστής. Ἐὰν προσέξουμε τὶς ἀκολουθίες ποὺ τελοῦνται τώρα, θὰ δοῦμε ὅτι τὴν περίοδο αὐτὴ ἐπαναλαμβάνονται συχνὰ δυὸ λέξεις· **ἁμαρτία – μετάνοια**. Ἡ ἁμαρτία εἶνε ἡ ἀσθένεια τῆς ψυχῆς καὶ ἡ μετάνοια τὸ φάρμακο. Ἰατρὸς εἶνε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἰατρεῖο καὶ νοσοκομεῖο εἶνε ἡ Ἐκκλησία. Αὐτὴ μὲ λίγα λόγια εἶνε ἡ οὐσία τῆς Μεγάλης Σαρακοστής. Ἐπαναλαμβάνω· ἡ ἁμαρτία εἶνε ἡ ἀσθένεια, **ἡ μετάνοια τὸ φάρμακο**.

Περὶ τῆς μετανοίας λοιπὸν θὰ εἶνε ὁ λόγος. **Τί εἶνε ἡ μετάνοια;**

Ἡ μετάνοια εἶνε **σύνθεσις πολλῶν στοιχείων**. Ὅπως τὸ **μύρο**, μὲ τὸ ὁποῖο μυρωνόμεθα μετὰ τὸ βάπτισμα (κατασκευάζεται στὸ Πατριαρχεῖο τῆ Μεγάλῃ Πέμπτῃ), δὲν εἶνε μία οὐσία, ἀλλὰ εἶνε μείγμα πολλῶν εὐωδῶν οὐσιῶν καὶ ἀρωμάτων, ἔτσι καὶ ἡ μετάνοια εἶνε σύνθεσις πολλῶν θείων πραγμάτων.

● Ἡ μετάνοια εἶνε **πίστις**. Πίστις, ὅτι ὑπάρχει Θεός, ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε δίκαιος, ὅτι τιμωρεῖ τὸ κακὸ καὶ ἀμείβει τὸ καλόν. Ὅποιος δὲν ἔχει πίστι δὲν μετανοεῖ· δὲν ἔχει ρίζα νὰ στηρίξη τὴ μετάνοιά του. Σ' αὐτοὺς ποὺ πιστεύουν «*ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν*» (Πράξ. 11,18).

● Ἡ μετάνοια ἀκόμη εἶνε **ἐλπίδα**. Τί ἐλπίδα; Ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε πατέρας γεμάτος στοργῇ, πολυέλεος καὶ πολυευσπλαχνος, ὅτι δέχεται κ' ἐμᾶς μὲ ἀνοικτὲς ἀγκάλες ὅπως τὸν ἄσωτο υἱόν.

● Ἡ μετάνοια εἶνε καὶ **γνώσις**. Ὅχι γνώσις ἐπισημονική, τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ ὑλικοῦ σύμπαντος, ἀλλὰ γνώσις τοῦ ἑαυτοῦ μας, τὸ «*γνώθι σαυτὸν*» ποὺ ζητοῦσαν οἱ πρόγονοί μας. Ὁ ἱατροφιλόσοφος Καρρέλ στὸ βιβλίον του «Ὁ ἄνθρωπος, αὐτὸς ὁ ἄγνωστος» λέει ὅτι ὁ ἄνθρωπος, παρ' ὅλη τὴν πρόοδο, παραμένει ὁ ἄ-

γνωστος «*Χῖ*» τὸν ἀγνοοῦμε στὸ βάθος του. Ἡ μετάνοια, ποὺ προϋποθέτει γνῶσι τῶν ἁμαρτημάτων μας, βοηθεῖ νὰ γνωρίσουμε τὸν ἑαυτό μας.

● Μετάνοια ὅμως εἶνε κάτι περισσότερο ἀπὸ γνῶσι. Εἶνε **συναίσθησι** καὶ **αὐτομεμψία**. Πολλοὶ διηγοῦνται μὲ ἀναίδεια τὰ βρωμερὰ «κατορθώματά» τους καὶ γελᾶνε οἱ ἀσυναίσθητοι. Ὅχι ἔτσι· αὐτὸ εἶνε σατανικὴ ἐξομολόγησι. Ἡ μετάνοια ἔχει συντριβὴ καὶ πένθος.

● Νὰ προχωρήσω; Μετάνοια εἶνε τὰ **δάκρυα**, ποὺ ρέουν ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ μετανοοῦντος.

● Μετάνοια κυρίως εἶνε ἡ **ἐξομολόγησι** στὸν πνευματικὸν πατέρα, καὶ μετὰ τὴν ἐξομολόγησι ἡ **ἀλλαγὴ βίου**, τρόπου ζωῆς· ἡ παύσις τοῦ κακοῦ καὶ ἡ ἔναρξις τοῦ καλοῦ.

● Ἡ μετάνοια, τέλος, βεβαιώνεται ἀπὸ τοὺς **καρποὺς τοῦ ἁγίου Πνεύματος**, ὅπως τοὺς περιγράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (βλ. Γαλ. 5,22).

Ἰδοὺ, ἀγαπητοί μου, ποιά εἶνε ἡ «σύνθεσις» τοῦ οὐρανοῦ μύρου τῆς μετανοίας. Ἀπὸ αὐτὰ ἓνα στοιχεῖο θὰ τονίσω· τὴ **γνῶσι τῶν ἁμαρτημάτων μας**. Περὶ αὐτῆς τῆς γνώσεως μίλησαν κι ἄλλοι, ἀλλὰ ἰδιαίτερος ὁ Δαυὶδ, ὁ ὁποῖος ἔγραψε αὐτὸ ποὺ εἶπα στὴν ἀρχὴ· «*Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός*» (Ψαλμ. 13,3 = Ῥωμ. 3,12). Αὐτὸ τὸ λέει σ' ἓνα ψαλμό του, τὸν 13ο, ποὺ θέλω ἀπόψε νὰ μελετήσετε. Τί λέει ὁ Δαυὶδ, ποὺ γνώρισε ὅσο λίγοι τὸν ἄνθρωπο; Ἐξ ἰδίας πείρας λέει, ὅτι **ἡ ἁμαρτία εἶνε παγκόσμιον φαινόμενον**. Αὐτὸ σημαίνει τὸ «*Πάντες ἐξέκλιναν*».

Δὲν ἐξαιρεῖται κανεὶς, ἀπολύτως κανεὶς. «*Πάντες*». Δηλαδή, κι αὐτοὶ ποὺ κάθονται στὰ μέγαρα, τὰ ἀνάκτορα καὶ τοὺς οὐρανοξύστες τῆς Νέας Ὑόρκης, ἀλλὰ καὶ οἱ πάμπτωχοι Ἀφρικανοὶ καὶ Ἀσιᾶτες. Αὐτοὶ ποὺ κατέχουν ὑψηλὰ ἀξιώματα, ἀλλὰ καὶ οἱ φτωχοὶ καὶ ἄσημοι.

Αὐτοὶ ποὺ σπούδασαν σὲ πανεπιστήμια κ' ἔμαθαν γλῶσσες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀγράμματοι, ποὺ δὲν εἶνε εἰς θεοῖν νὰ βάλουν τὴν ὑπογραφή τους. Αὐτοὶ ποὺ κολυμποῦν στὰ δολλάρια καὶ τὶς λίρες, ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ποὺ ἀπόψε θὰ πέσῃ νὰ κοιμηθῇ νηστικός. Καὶ οἱ μαῦροι καὶ οἱ ἄσπροι, καὶ οἱ ἐρυθρόδερμοι καὶ οἱ κίτρινοι καὶ ὅλων τῶν χρωμάτων. «*Πάντες*». Δηλαδή, οἱ θνητοὶ ὅλων τῶν αἰώνων καὶ τῶν ἐποχῶν, ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Ἄδαμ μέχρι τῆς συντελείας. Οἱ ἄντρες καὶ οἱ γυναῖκες, οἱ ἀσπρομάλληδες γέροντες ποὺ ἔχουν τὸ ἓνα πόδι στὸν τάφο, ἀλλὰ καὶ οἱ νέοι ποὺ σφύζονται ἀπὸ ζωὴ. «*Πάντες*», ὅλοι ἀνεξαιρέτως θὰ δώσουμε λόγο.

Θὰ σᾶς φέρω **δύο εἰκόνες τῆς ἁμαρτίας**. Ἡ πρώτη εἶνε τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὁ ὁποῖος γράφει: «*Συνέκλεισεν ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθείαν*» (Ρωμ. 11,32) καὶ ἀλλοῦ «*Συνέκλεισεν ἡ γραφή τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν*» (Γαλ. 3,22). Τί θὰ πῇ «συνέκλεισε»; Τρόπον τινὰ ὅλοι εἶνε φυλακισμένοι σὲ μιὰ ἀπέραντη δυσώδη καὶ ἀπαισία **φυλακῆ**, ποὺ λέγεται ἁμαρτία.

Τὴν ἄλλη εἰκόνα ἀναφέρει κάποιος ἄλλος. Εἶνε ἡ **θάλασσα**, ἡ πλατεία καὶ βαθειά. Ὑπάρχει σημεῖο στὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανὸ ποὺ ἔχει βάθος 10.000 μέτρα· σκότος, ἄβυσσος. Ὅποιος βυθιστῇ ἐκεῖ, θὰ πνιγῇ. Ἀλλὰ κ' ἓνας ποὺ θὰ βυθιστῇ στὰ 9.000 ἢ στὰ 5.000 ἢ στὰ 1.000 μέτρα, κι αὐτὸς θὰ πνιγῇ. Κι ὁ ἄλλος ποὺ θὰ βυθιστῇ στὰ 500 μέτρα ἢ στὰ 200 ἢ στὰ 100 ἢ στὰ 10 μέτρα, κι αὐτὸς πνίγεται. Ἀλλὰ θὰ πνιγῇ καὶ αὐτὸς ποὺ τὸ κεφάλι του εἶνε μιὰ πιθαμὴ κάτω ἀπ' τὸ νερό. Ὅλοι ἐπομένως πνιγόμεθα μέσα στὴν ἁμαρτία. Μὴ ἐξετάζουμε τὸ βάθος. Ὅλοι βρισκόμαστε «*ὑπὸ ἁμαρτίαν*» (Ρωμ. 3,9). Καὶ οἱ ἁγιώτεροι ἄνθρωποι ἔχουν τὴν ἁμαρτία τους καὶ βρίσκονται ὑπόδικοι. Αὐτὸ σημαίνει τὸ «*Πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός*».

* * *

Καὶ λοιπόν; θ' ἀπελπισθοῦμε; Ὁχι, ἀδελφοί μου, **ὑπάρχει ἐλπίδα**· ἀλλοίμονο ἂν δὲν ὑπῆρχε. Ὑπάρχει ἓνας, ποὺ ἔμεινε ἐκτὸς ἁμαρτίας, ἔξω ἀπὸ τὴν θάλασσα αὐτή. Ἡ κεφαλὴ του δὲν βυθίστηκε· ὑπερέχει, ἐπιπλέει, ἵπταται ἐπάνω τοῦ ὠκεανοῦ. Ποιὸς εἶνε; «*Εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἷς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς ἁμῶν*» (Φίλ. 2,11 καὶ θ. Λεϊτ.). Αὐτὸς εἶνε ἡ ἐλπίδα μας. Καὶ τὴν ἐλπίδα σ' αὐτόν, ποὺ χαρίζει στὸν ἁμαρτωλὸ **ἢ μετάνοια**, τονίζει ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία κατ' ἐξοχὴν τὴν περίοδο αὐτή.

Μὲ τί εἰκόνες νὰ παραστήσω τὴν ἐλπίδα τῆς μετάνοιας; Ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ νησί, καὶ οἱ νησιῶτες εἶνε ναυτικοί. (Εὐχαριστῶ τὸ Θεὸ ποὺ

γεννήθηκα σὲ χωριὸ κοντὰ σ' ἓνα μοναστήρι, ὅπου ἠγούμενος ἦταν ὁ πάτερ Φιλόθεος ὁ Ζερβάκος, ἓνας ἅγιος τῶν ἡμερῶν μας). Μοῦ ἔλεγε λοιπὸν κάποιος γέρος ἀπόμαχος ναυτικὸς τὸ ἐξῆς. Μία μέρα, λέει, ἐκεῖ ποὺ πλέαμε στὸν ὠκεανό, κάποιος ἐπιβάτης γλίστρησε ἀπ' τὸ κατάστρωμα κ' ἔπεσε στὴ θάλασσα. Ποιὸς νὰ τὸν σώσῃ; Ὁ καπετάνιος σταματᾷ τὸ πλοῖο καὶ ρίχνει πάνω ἀπὸ τὴ γέφυρα **ἓνα σχοινί**. Τὸ εἶδε ὁ ναυαγὸς νὰ αἰωρῆται καὶ ἔκανε πολλὰς φορὲς προσπάθεια νὰ τὸ πιάσῃ. Ἐπὶ τέλους, μὲ τὴ φωνὴ «Παναγία, βοήθη με», ἀρπάζει τὸ σχοινί. Ἔτσι τὸν ἔσυραν πάνω στὸ καράβι, καὶ ἦταν πλέον ἀσφαλῆς στὸ κατάστρωμα· τὰ χέρια του ὅμως δὲν ξεκολλοῦσαν ἀκόμη ἀπὸ τὸ σχοινί, εἶχε νιώσει ὅτι σ' αὐτὸ εἶνε ἡ ἐλπίδα του. Ἡ, ὅπως λένε οἱ πατέρες, ἢ μετάνοια εἶνε **σανίδα σωτηρίας**· ἀντὶ σχοινὶ πετοῦν στὸ ναυαγὸ μιὰ σανίδα, καὶ πιάνοντάς τὴν ἐπιπλέει καὶ σώζεται. Ἡ, μὲ σύγχρονη εἰκόνα, ἢ μετάνοια εἶνε τὸ **σωσίβιο**, ποὺ ἔχουν ὅλα τὰ πλοῖα γιὰ νὰ σώζονται οἱ ναυαγοί.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς, ποὺ ὑπάρχει τὸ ναυαγοσωστικὸ πλοῖο, ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία! Ναυαγοὶ εἴμαστε ὅλοι· ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μᾶς ρίχνει σχοινί. Ποιὸ εἶνε τὸ σχοινί; Ἡ μετάνοια. **Ἄρπαξέ τὴν!** ὅπως ἐκεῖνος ὁ ναυαγός.

Ἀλλὰ γιὰ ν' ἀρπάξουμε τὸ σκοινὶ αὐτό, πρέπει **νὰ συναισθανθοῦμε τὴν ἁμαρτωλότητά μας** καὶ ἀπ' τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μας νὰ ποῦμε «*Κύριε, τῶν δυνάμεων, μεθ' ἡμῶν γενοῦ...*» (Μ. Ἀπόδειξις). Ὁχι ψυχρά, ἀλλὰ μὲ θερμὴ καρδιά.

Νὰ προσέχετε, ἀγαπητοί μου, τὰ λόγια τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἔρχεστε τακτικὰ στὶς κατασκευαστικὰ αὐτὲς ἀκολουθίες. Καὶ σύνθημά μας «**Κανείς ἀνεξομολόγητος!**». Σᾶς συνιστῶ ἐπίσης τὸ μικρὸ βιβλιαράκι «*Μετάνοια*» τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιμανδρίτου Σεραφεῖμ Παπακώστα· προτοῦ νὰ ἐξομολογηθῆτε διαβάστε το, νὰ λάβετε γνῶσι τῶν ἁμαρτημάτων μας. Καὶ ὁ Θεὸς τοῦ ἐλέους νὰ γίνῃ ἴλεως καὶ σ' ἐμένα τὸν ἐπίσκοπο καὶ σ' ἐσᾶς, γιὰ ν' ἀνεβοῦμε τὰ σαράντα σκαλιὰ. Κουράγιο, ὑπομονή! Μὲ νηστεία, μὲ προσευχή, μὲ κατάνυξι, μὲ συγχώρησι, μὲ ἔλεος καὶ ἐλεημοσύνη, ἀτενίζοντας στὸ πρότυπο, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, νὰ φθάσουμε στὸ Μέγα Σάββατο καὶ τὴ νύχτα τῆς Ἀναστάσεως, καὶ νὰ ψάλουμε τὸ ὠραιότατο ἐκεῖνο τροπάριο· «*Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστέ Σωτήρ, ἄγγελοι ὑμνοῦσιν ἐν οὐρανοῖς· καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς καταξίωσον ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ σὲ δοξάζειν*»· ἀμήν.

(†) **ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος**